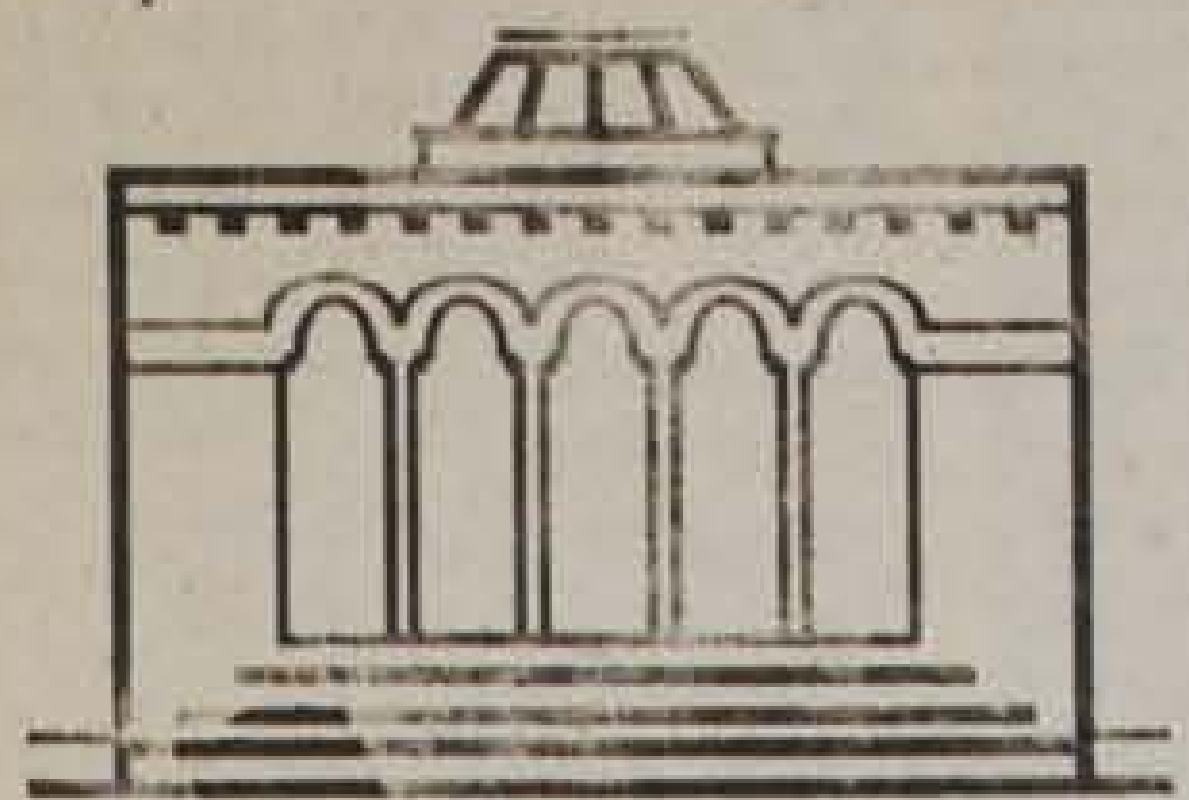

ԵՐԵՍՈՒՆ

ՀՀ Գիտությունների ակադեմիան

ակադեմիայի պաշտոնաթերթ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

1-15 ՀՈՒՆՎԱՐ 1995 թ., № 9 (52)

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Այսօրվա համարում

**ԳԱՆԳՍՏԵՐՆԵՐԸ ԵՎ
ՆՐԱՆՑ ԶՈՋՆԵՐԸ
ԴՊՐՈՑԻ, ԲՈՒՀԻ, ՄԻ ԲԻՉ
ԷԼ ԴՈՒՍԱՐԻ ՄԱՍԻՆ
ԵՐԲ ԱՆՏԵՍՎՈՒՄ ԵՆ
ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԸ
ՀԱՅ ՈՐԲԵՐԻ
ԾԱԿԱՏԱԳԻՐԸ
Հ Ր Ա Տ Ա Պ**

ՔՆԱՐԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

ՍԱՍՎՈՐՆԸ

Հանրապետությունում չոր-
կա մի անկյուն, որտեղ մար-
դիկ չեն ապրում, որվա հրա-
տապ հարցերը Քննարկում,
բանավիճում են բոլորը՝ մեծ
ու փոքր, քիչընեմ են ու մը-
տավորական, տեղաբնակ ու
փախստական...

Ամենօրյա քննարկումնե-
րի նյութերին ավելացավ ևս
մեկը, թերևս՝ ամենակարևո-
րը. քննարկվել է Հայաս-
տանի Սահմանադրության
նախագիծը, որը դրվել է
հանրաքվեի:

Այսօր լսվեց էլ ինչևի՜տ
տիպիկ մի պատկեր, հենք
ու Նորիք, վերադարձնե-
լենք... Բոլորս պետք է ակ-
տիվ քննարկումներով մեր
կարծիքը հայտնենք:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ ԳԱՆ հայազգահությունը որոշում ընդունեց Հա-
յաստանի Հանրապետության Սահմանադրության նա-
խագծի մասին:

«Ամեն մի քաղաքական կուսակցություն, որն անհատական
և հասարակական կյանքի հիմնարար սկզբունքները:

Ձեռքով հայ ժողովուրդը քաղաքական պատմու-
թյուն ունի, սակայն առաջին անգամ է հանրապետության
ստացել ընդունելու իր՝ անկախ ու ինքնիշխան պետու-
թյան Սահմանադրությունը:

ՀՀ ԳԱՆ-ը Հայաստանի անկախությունը հռչակելու
առաջին իսկ օրերից մեծ շահագրգռվածություն է ցու-
ցաբերել նոր Սահմանադրության շարժման գործում:
Պատահական չէ, որ դեռևս 1992-ին ՀՀ ԳԱՆ փոխա-
դարձության և իրավունքի ինստիտուտը ներկայացրեց
ազգային սահմանադրության մի նախագիծ, որի դրույ-
մի մեծ մասն արտացոլվեց տարբեր, այդ թվում՝ Սահ-
մանադրության վերջնական նախագիծում:

Սահմանադրության նախագիծը, որ շուտով կհեն-
կայացվի ժողովրդի դատին, ամրագրում է, որ Հայաս-
տանի Հանրապետությունը պետք է լինի ժողովրդավա-
րական և իրավապետական պետություն, որ երաշխավորվում
է օրենքի գերակայությամբ: Սահմանադրության նախա-
գծի հիմքում ընկած են իշխանությունների արտաբնա-
ման, մարդու իրավունքների և ազատությունների ա-
պահովման և այլ կարևոր համամարդկային սկզբունք-
ներ:

ՀՀ ԳԱՆ-ը համոզված է, որ ժողովրդի հավանությունն
ստանալուց և ուժի մեջ մտնելուց հետո, Սահմանա-
դրությունը կդառնա այն հիմք, որի վրա կբարձրանա
իրավական պետության կառույցը, վերջին հաշվով,
կամրայնվի պետականությունը:

Նամակ Արցախից

ՀՀ ԳԱՆ ԱՆՈՒՍՎՈՐ Ֆ. Տ. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻՆ

Մեծարգո Ֆառչ Տանաթի
Մայր Հայաստանից ստացված յուրաքանչյուր եկե-
րուր մատուցելի պես է ընդունվում մեր համայնաբանի
կողմից, իսկ գիտությունների ազգային ակադեմիայի
կողմից ձեր ուղարկած համակարգիչը գերազանցեց մեր
ակնկալները: Մեծ գրգռվածությամբ, քան որքան կարևոր է ու-
նենալ Ձեզ նման անկեղծ ու ստատուս բարեկամ, հայ-
րենիքի եկեղծ մարդ:

Լեռնային Ղարաբաղի պետական համալսարանի պրո-
ֆեսորադասախոսական կազմի և ուղի ուսանողների
անունից մեր անկեղծ շնորհակալությունն ենք հայտ-
նում Ձեզ չեմ հոգատարության և անգնահատելի եկե-
րի համար:

Համոզված ենք, որ արցախյան ոգին միշտ կան-
գուն է, միտքը՝ տեղեկագրող: Կա օրը, երբ հայկա-
կան երկիրներ վերջնականապես կխաղաղվեն, և մեր ե-
րիտասարդ սերունդը նորանոր բարձունքներ կնվաճի՝
ստիպանալով խորհրդով և արտաքին քաղաքականությամբ
չեմ գրգռվումներ:

Ցանկանում ենք Ձեզ արցախյան երկաթկենքային,
հաշտարարություն և ստեղծագործական նորանոր հայտ-
նություններ:

Ձեր մտադրեմներով՝
ԼՂՀ ԿԵՆՏՐՈՆ Բ. Ղ. ԴԱՎԻԹՅԱՆ

ՍԱՍՎԵԼ Ե՝ «ՆՊԱՏԱԿ»

ԹԵՐԹԻ 1995-Ի ԵՐԱՐՈՐԴ

ԿԻՍԱՄՅԱԿԻ ԲԱԺԱՆՈՐ

ԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ:

ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ Ե՝ 300 ԴՐԱՄ

ԴԻՄԵԼ ՆՍԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Փրկելու հրավեր, որ հեռու չէ աղերսանքից

Ո՛ւմ մտքով կանգնեմ, որ
փող խնդրելու ավելի քան
պարզ պահանջարկ արտաբա-
նող ՄԱՐԿՆԱՐԻ, ՄԵՆԵՆԱՆՍԻ,
ՀՈՒՍԱՆԱՐԻ գեղեցիկ քառե-
րը կդառնան ապագա գործա-
նական մտավորականության
բառարանում: Եվ որ «Մեծա-
պատիվ մորթացիներ» սյու-
ժեն կարող է դառնալ այս-
բան արդիական: Ահա և ձեզ
գրականական հարաբերու-
թյունների վաղեմը:

Հիմի բոլորը ուսումնառն
ստանում են որոշում իրենց
գործն առաջ տանելու համար:
Եվ ոչ ոք չի քաշվում ապա-
ցուցելու, որ իր գործը չափա-
զանց կարևոր է:

Մենք՝ մերքո ստորագրողնե-
րս, նույնպես պարզապես ենք
որոշում ու մեք էլ չպիտի
քաշվենք ապացուցելու հա-
մար, որ մեր գործը չափա-
զանց կարևոր է: Այն է՝ հա-
մագրային չափանիշներով Ա-
մենը գիտենք, որ պարզապես
անել է թե միջոցներ տրամա-
դրող գաղափար ու նրան դիմե-
լը բավականություններից մե-
ծագողը, չէ՛ Ամեն մեծահա-

րուստ չէ, որ պարտավոր է
լուսանկարի հեղինակին Մամ-
բաշյանի հոգեբանությունն ու-
նենալ, ի վերջո, մարդը մե-
ղավոր չէ, որ ինքը միջոցներ
ունի, իսկ ուր՝ ոչ: Խոցելու, ու-
ղեղել, աղերսել վիրավորա-
կան բան է առհասարակ: Բայց
երբ դա արվում է հանուն հա-
մագրային նշանակություն ու-
նեցող գործի, ինչպես մեր պա-
րզան է, ոչ անհամարժեք է,
ոչ վիրավորական: Միջոց իսկ
ընդհանրապես:

Այս գիտակցությամբ էլ մենք
անում ենք մեր հրավերը, որ
հեռու չէ աղերսանքից: Ան-
կեղծ սասմ, ոչ թե հեռու չէ,
այլ աղերսանք է պարզապես:

Այս երկար մախարակից հե-
տո դառնում ենք իմ խնդիրը:
Հայաստանի գիտությունների
ազգային ակադեմիայի արվես-
տի ինստիտուտում ունի ձայնա-
դարան: Այս ձայնագրարանում
աչքի լույսի պես պահպան-
վում է հազ ավանդական եր-
գերի ու միջոցների շուրջ 15.000
նմուշ: Դա մեր ազգային հի-
շողությունն է՝ արտահայտված
երգի ու երաժշտության մեջ,

անցած-գնացած և անցնող-
գնացող սերունդների ձայնը:
Այդ երգերն ու մեղեդիները
հայոց պատմական հուշար-
ձաններ են, մեր ժողովրդի
հոգու գեղեցկության, հուզա-
կան աշխարհի, մարդկային
մկադրարի, բնատուր տաղան-
դի գեղեցիկ վկայությունները:
Ձայնագրարանի հոգևոր հա-
րստությունը ոչինչ չի կարող
փոխարինել, ինչպես, թող չա-
փարկանք, չհամարվի մեր
սասմը, ոչինչ չի կարող փո-
խարինել Հոբիտսմի տանա-
լին կամ Անանիա Օրբելյան-
ցու «Աշխարհացոյցին»: Ու
թեև ձայնագրարանի նմուշնե-
րը պահպանվում են աչքի լույ-
սի պես, անողոր ժամանակն
ապստոք են անում է իր ավե-
րի գործը: Ձայններից ենք տա-
րիների ընթացքում մաշվում
և ու փշվում:

Կա ձայնագրարանը փրկելու
մի միակ միջոց, որ այդ 15.000
ձայնագրությունները վերստին
ձայնագրվեն է ժամանակակից
տեխնիկայի միջոցներով: Մաս-
նագիտություն համոզմամբ, դրա
համար անհրաժեշտ է ձեռք

կան Հայաստանի բովանդակ
քաղաքում: Նրանք մեծ ուշա-
դրություն են դարձնել հա-
վաքով ճյուղի ծանրաշին
բազմազանությանը, կատա-
րումների մաքրությանը, ըս-
կեզգրմանը: Բարձրագույն
թվային ու տեխնիկական մե-
թոդներով մեղմված աշխատան-
քի շնորհիվ մեզ են հասել Հա-
յաստանի ամենատարբեր գա-
լանների ավանդական տո-
մեր, ծեսերի ժամանակ կա-
տարված երգերն ու մեղեդի-
ները, պարերի մեղեդիները աշ-
խատանքային, կենցաղային ու
հոգևոր երաժշտության եղանկ
նմուշները, ազգային մեղա-
րաններով կատարված տեղե-
կագրությունները, որոնց այ-
լու երբեք չեն կրկնվի: Փոխ-
վել են կանգնել ու կենցաղի
պայմանները, փոխվել են մար-
դիկ, մարդկանց արտաքին-
կան ու ներքին հարաբե-
րությունները, և այդպես ոչ մի
նիշ չի կարող վերստին կեն-
դանալ այն կանգնել ու կեն-
ցաղը, որոնց ծնունդն են հին
ծեսերն ու երգերը: Հիմի որ-
տե՞ղ կարող են լսվել սաղա-
րի ու գուրամալորի, էրշտա
պարտություն, սանդի կամ
բնա լսվող երգերը, հովիտ-
կան մեղեդիները, մեր տարվա
կան Հայաստանի բովանդակ
քաղաքում: Նրանք մեծ ուշա-
դրություն են դարձնել հա-
վաքով ճյուղի ծանրաշին
բազմազանությանը, կատա-
րումների մաքրությանը, ըս-
կեզգրմանը: Բարձրագույն
թվային ու տեխնիկական մե-
թոդներով մեղմված աշխատան-
քի շնորհիվ մեզ են հասել Հա-
յաստանի ամենատարբեր գա-
լանների ավանդական տո-
մեր, ծեսերի ժամանակ կա-
տարված երգերն ու մեղեդի-
ները, պարերի մեղեդիները աշ-
խատանքային, կենցաղային ու
հոգևոր երաժշտության եղանկ
նմուշները, ազգային մեղա-
րաններով կատարված տեղե-
կագրությունները, որոնց այ-
լու երբեք չեն կրկնվի: Փոխ-
վել են կանգնել ու կենցաղի
պայմանները, փոխվել են մար-
դիկ, մարդկանց արտաքին-
կան ու ներքին հարաբե-
րությունները, և այդպես ոչ մի
նիշ չի կարող վերստին կեն-
դանալ այն կանգնել ու կեն-
ցաղը, որոնց ծնունդն են հին
ծեսերն ու երգերը: Հիմի որ-
տե՞ղ կարող են լսվել սաղա-
րի ու գուրամալորի, էրշտա
պարտություն, սանդի կամ
բնա լսվող երգերը, հովիտ-
կան մեղեդիները, մեր տարվա

ՄԱՐԿՆԱՐԻ. ՎԵՐԱՄ ՍԱՐԳՅԱՆ

